

AUTOREFERAT

Bartosza Kaliskiego na temat jego działalności naukowej po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych

1. Imię i Nazwisko:

Bartosz Wojciech Kaliski

(publikacje sygnuję jako Bartosz Kaliski)

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- a) Tytuł magistra socjologii *summa cum laude*; Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego (w systemie Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych Uniwersytetu Warszawskiego), 13 lutego 2002 r.; opiekun naukowa i promotor pracy magisterskiej – prof. dr hab. **Elżbieta Kaczyńska**
 - b) Dyplom ukończenia Szkoły Nauk Społecznych przy Instytucie Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie, 2006 r.; opiekun naukowy – prof. dr hab. **Jan Marcin Kula**
 - c) Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii, nadany przez Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN w Warszawie, 5 maja 2011 r.; tytuł rozprawy doktorskiej: “Pomimo komunizmu, czy wbrew niemu? Życie społeczne archidiecezji gnieźnieńskiej w latach 1945–1980”, promotor – prof. dr hab. **Jan Marcin Kula**
- Skan dyplomu załączam na końcu autoreferatu.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

Od marca 2006 r. jestem zatrudniony w Instytucie Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN w Warszawie na stanowisku asystenta, a od 2012 r. – adiunkta (obecnie w Zakładzie Badań nad Dziejami Polski po 1945 r.), od stycznia 2020 r. na stanowisku zastępcy dyrektora instytutu do spraw ogólnych.

W latach 2002–2007 współpracowałem z popularyzującym naukę historyczną Ośrodkiem Karta (Fundacją Ośrodka KARTA) w Warszawie w ramach umowy cywilnoprawnej (w redakcji tomu 3 publikacji *Opozycja w PPRL. Słownik biograficzny 1956–89* (jestem też autorem kilku biogramów tu zamieszczonych) i redakcji monumentalnego wydawnictwa *Słownik dysydentów. Czołowe postacie ruchów opozycyjnych w krajach komunistycznych w latach 1956–1989*).

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy

Moim największym osiągnięciem, stanowiącym istotny wkład w rozwój wiedzy historycznej, jest monografia pt. *Messengers of the Free Word: Paris – Prague – Warsaw, 1968–1971*.

Jedynym autorem książki jestem ja – mój wkład wynosi 100 proc. Monografia *Messengers of the Free Word. Paris – Prague – Warsaw, 1968–1971* ukazała się w 2020 r. w międzynarodowym wydawnictwie Peter Lang (Berlin itd.), ISBN 978-3-631-81876-3; wyszła także jako e-book. Recenzentami wydawniczymi byli: dr hab. Krzysztof Kosiński, prof. Instytutu Historii im. T. Manteuffla PAN oraz prof. PhDr. Jiří Trávníček, pracujący w Instytucie Literatury Czeskiej Czeskiej Akademii Nauk, pracownia w Brnie. Nazwiska recenzentów są umieszczone na stronie redakcyjnej książki.

Monografia ta wyszła jako 33 tom serii *Polish studies – transdisciplinary perspectives*.

Omówienie treści książki *Messengers of the Free Word: Paris – Prague – Warsaw, 1968–1971*:

Schyłkowy okres władzy I sekretarza Komitetu Centralnego PZPR Władysława Gomułki to nie tylko burzliwe protesty młodych (Marze 1968 r.) i następujące po nich represje, szykany i fala emigracji osób żydowskiego pochodzenia (głównie inteligencji), to nie tylko przyjmowany ze wstydem przez Polaków udział (ludowego) Wojska Polskiego w interwencji Układu Warszawskiego w Czechosłowacji. Od połowy 1969 r. uwagę kręgów opiniotwórczych w kraju i na emigracji przyciągała tzw. sprawa taterników – rozległa akcja Służby Bezpieczeństwa, wymierzona w nonkonformistyczne środowiska warszawskiej i krakowskiej inteligencji. W następstwie kilku zazębiających się śledztw i działań operacyjnych SB wytypowano pięcioro oskarżonych – podsądnych procesu pokazowego, który odbył się w lutym 1970 r. w Warszawie. Na relatywnie surowe kary pozbawienia wolności skazano grono pięciu młodych ludzi (Maciej Kozłowski, Krzysztof Szymborski, Jakub Karpiński, Maria Tworowska i Małgorzata Szpakowska).

Wyroki i szumna, agresywna kampania propagandowa w prasie i radiu miały zniechęcić kręgi niepokornych do podejmowania kontaktów z paryskim miesięcznikiem „Kultura”

i rozgłośnią polską Radia Wolna Europa. Proces Kozłowskiego i innych to ważny epizod w dziejach opozycji demokratycznej w Polsce Ludowej, rozdział z historii Instytutu Literackiego w Maisons-Laffitte, który stał się w 1968 r. rzeczywiście ważnym ośrodkiem oddziaływania politycznego wobec Polski Ludowej.

Książka jest zatem przyczynkiem do historii politycznej Polski lat 1968–1970, do dziejów inteligencji (reprezentantów nauk ścisłych jak i humanistów), rekrutującej się z kręgów młodych ludzi już dorosłych w Polsce Ludowej. Książka odsłania mechanizmy działania aparatu represji i całkowicie zależnego od władzy politycznej sądownictwa. Historia idei przeplata się tu z biografistyką, dzieje antykomunistycznej emigracji polskiej z historią Praskiej Wiosny 1968 i jej schyłku.

Podstawę źródłową tworzą archiwalia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych PRL (akta inwigilacji, śledztwa i procesu sądowego, udostępniane obecnie przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, w tym unikalny materiał filmowy nagrany przez operatorów MSW dla celów szkoleniowych na sali sądowej), dokumenty z archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu (listy Jerzego Giedroycia), jak również dokumenty z archiwów czeskiego i słowackiego MSW, udostępniane przez praski ABS – ÚSTR i bratysławski ÚPN (odpowiedniki polskiego IPN). Podstawą do wyciągania wniosków naukowych są także relacje świadków zebrane przeze mnie po latach, prasa krajowa i emigracyjna, wspomnienia i archiwalia własne bohaterów (w tym Macieja Kozłowskiego, Andrzeja Paczkowskiego).

Wprowadzenie („Introduction”, s. 13–27) jest próbą określenia kontekstu kulturowego i politycznego jak pozycja taternictwa wśród innych sportów, historia Klubu Wysokogórskiego (potem Polskiego Związku Alpinizmu) oraz stanu badań nad sprawą 5 młodych więźniów politycznych Gomułki. Uwzględnia literaturę przedmiotu do 2019 r. włącznie. Rozdział pierwszy („Combating the *Kultura* Monthly”, s. 29–52) szkicuje ideologiczne uwarunkowania walki władz PRL z paryską „Kulturą”. Uważam i udowadniam, że stosunek władz do paryskiego miesięcznika był miarą stopnia liberalizacji całego systemu politycznego. Od połowy lat sześćdziesiątych „Kultura” była znowu czasopismem zakazanym, zwalczanym, a publikujący w niej autorzy z Polski – pilnie przez Służbę Bezpieczeństwa poszukiwani. W rozdziale tym przypominam kontekst kilku spraw sądowych i procesów politycznych, mających związek z kolportażem „Kultury” lub współpracą z Jerzym Giedroyciem, szefem jej redakcji. Miesięcznik był tematem wielu publikacji propagandowych i publicystycznych. W rozdziale kolejnym („Where, How and by Whom Were Publications of the Instytut Literacki Read in 1960s Poland?”, s. 53–68) staram się przedstawić socjologię czytelnictwa wydawnictw Instytutu Literackiego w Polsce lat sześćdziesiątych – krążenie książek i miesięcznika, źródła napływu publikacji i okoliczności zapoznawania się z nimi przez czytelników (konspiracja, zbiorowe czytanie w nocy, ukrywanie faktu posiadania tego zakazanego druku. Rozdział trzeci („Roots

and Political Initiation of the Main Characters”, s. 69–119) to sylwetki bohaterów – oskarżonych. Opisuję ich jako ludzi Polski Ludowej, wychowanków systemu, którzy jednak znaleźli sposób, by nie dać się zniewolić ideologii komunistycznej, umieli zdystansować się od języka pojęć systemu socjalistycznego, wybić na niezależność. Oskarżeni w procesie to w większości – wybijający się zdolni naukowcy, którzy mogliby z pożytkiem pracować dla kraju. Rozdział czwarty („*Kultura Team Toward the Prague Spring*”, s. 121–144) traktuje o ważnym wątku działalności Giedroycia jakim była próba popularyzacji dorobku politycznego Praskiej Wiosny, próba organizowania kontaktów między opozycją w Polsce (działaczami studenckimi, pisarzami zbuntowanymi) a liderami politycznymi ruchu odnowy w zechosłowacji. Giedroyc podkreślał konieczność międzynarodowej solidarności narodów podległych uciskowi Związku Radzieckiego. Dopiero rozdział piąty („*The First Successes of the Conspirators*”, s. 145–173) jest systematycznym przedstawieniem perypetii pięciorga bohaterów – ich wspólnych lub czasem tylko równoległych działań na rzecz wolnego słowa w 1969 r. Granice międzypaństwowe dla części z nich zdawały się wówczas nie istnieć – swobodnie przekraczali żelazną kurtynę, górskimi szlakami przenosili książki do Polski a z powrotem za granicę wywozili maszynopisy dokumentów ruchu studenckiego 1968 r. – odnosząc początkowo sukcesy. Rozdział szósty („*Mistakes and Failures of the Conspirators*”, s. 175–208) wskazuje na błędy i niedopatrzenia popełnione przez organizatorów akcji przemytu (nieudolność w zakresie komunikacji z odbiorcami w kraju, zły dobór łączników i organizatorów akcji przenoszenia książek, ale zarazem lekkomyślność i brawurę). W części tej zawarłem także zawiera charakterystykę treści „*Biuletynu Niecenzurowanego*”, który był głosem tzw. grupy paryskiej, w istocie głosem dwóch młodej daty emigrantów – Andrzeja Mroza, taternika i socjologa, oraz Macieja Kozłowskiego, który przygotowywał się wtedy do studiów politologicznych na Harvardzie. W rozdziale kolejnym („*Surveillance, Investigations, Directing the Trial*”, s. 209–239) w syntetyczny sposób opisuje najważniejsze śledztwa związane z tą sprawą (z kilku śledztw – policja polityczna zrobiła jedno, dobierając oskarżonych pod tezy polityczne, a nie ze względu na ich realne powiązania). Nie wszyscy oskarżeni mieli okazję się poznać przed aresztowaniem. Opisuję w szczególności socjopsychologiczne metody wydobywania zeznań przez Biuro Śledcze MSW i manipulacje, którymi padli ofiarą oskarżeń względnie świadkowie, trzymeni w areszcie jako oskarżeni w innych, równoległych sprawach. Wskutek tych perfidnych działań więzy solidarności między młodymi ludźmi zostały co najmniej naruszone, jeśli nie zerwane (w kilku przypadkach). W rozdziale ósmym („*The Trial (Some Aspects)*”, s. 241–260) został opisany skrótowo wielodniowy proces taterników, czyli proces „bandy dywersyjnej” (prasa zachodnia pisała najtrafniej – proces pięciorga intelektualistów). W szczególności próbuję w tym rozdziale opisać strategie obrony oskarżonych i ocenić ich skuteczność.

Zakończenie mojej książki („*Was it Worth Being Against? An Epilogue*”, s. 261–267) wskazuje na znaczenie sprawy Kozłowskiego i innych dla zrozumienia powiązań między

opozycją polską i czechosłowacką, między opozycją krajową i antykomunistyczną emigracją polityczną. Proces z lutego 1970 r. odstraszył od kontaktów z „Kulturą”, ale i ją spopularyzował w skali nie tylko Polski. Na kolejnych stronach książki (s. 269–298) znajdują się: bibliografia, wykaz skrótów, indeks osób, który obejmuje także przypisy.

Monografia wyżej opisana jest poprawionym, zmienionym wydaniem książki *Kurierzy wolnego słowa (Paryż - Praga - Warszawa 1968 -1970)*, Warszawa 2014, ss. 353 + XIII, Instytut Historii PAN, ISBN 978-83-6335-232-5. Książka *Kurierzy wolnego słowa* powstała w ramach projektu finansowanego przez NCN UMO-2011/03/B/HS3/04768 (kierownik i jedyny wykonawca: dr B. Kaliski).

Książka *Kurierzy wolnego słowa* spotkała się z pozytywnymi recenzjami. Napisali je: Andrzej Friszke „Nowe Książki” 2015, nr 11, Adam Leszczyński („Ale Historia. Gazeta Wyborcza”, 4 kwietnia 2015), Andrzej Chojnowski („Dzieje Najnowsze” 2016, nr 1, s. 309–314), oraz Jiří Trávníček (w dwumiesięczniku „Česka literatura“ 2016, nr 6, s. 973–976, opublikowana także na stronie internetowej Ústav pro českou literaturu AV ČR <http://www.ucl.cas.cz/cs/casopis-ceska-literatura/ceska-literatura-v-siti/2318-polsky-brezen-ceskoslovensky-srpen-a-pasovane-knizky>).

Kurierzy wolnego słowa znaleźli się na liście finalnych nominacji do nagród: im. Kazimierza Moczarskiego, przyznawanej przez Narodowe Centrum Kultury (2015) i im. Jerzego Giedroycia, przyznawanej przez Senat UMCS w Lublinie (2016). Nagród książka nie otrzymała, ale już nagrodą więcej niż pocieszenia dla mnie stała się możliwość jej przetłumaczenia (i aktualizowania) na jęz. angielski w ramach grantu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP przyznanemu memu macierzystemu Instytutowi.

Pozostałe publikacje – osiągnięcia mniejszej rangi

Moja wyżej wskazana praca doktorska ukazała się w wersji skróconej i poprawionej jako *Archidiecezja gnieźnieńska w czasach komunizmu 1945–1980*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012, ss. 421. Została ona wyróżniona **Nagrodą im. Profesora Tomasza Strzembosza** za rok 2013 (*ex aequo*), przyznawaną przez Fundację im. Tomasza Strzembosza. Jest ona moim wyłącznym dziełem, podobnie jak wymienione niżej inne publikacje naukowe – mój wkład w nie wynosił 100 proc.

Moje publikacje, które chciałbym poniżej pokrótce omówić, odzwierciedlają trzy nurty moich zainteresowań badawczych. Wszystkie trzy mieszczą się jednakże w ramach historii najnowszej (po 1945 r.) Europy Środkowo-Wschodniej i wzajemnie przeplatają, ale warto je wyodrębnić dla czytelności wywodu. Publikacje sprzed maja 2011 r., czyli sprzed daty

uzyskania stopnia doktora, w zasadzie pomijam.

Nurt I – historia NSZZ „Solidarność” 1980–1989.

Mój debiut książkowy – tj. publikacja pracy magisterskiej w postaci minimonografii z neksem źródłowym *„Antysocjalistyczne zbiorowisko?” I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ Solidarność* (Warszawa: Wydawnictwo Trio, 2003, ss. 150, seria *W krainie PRL*) nie zakończyła moich badań nad Solidarnością, ona je na dobre rozpoczęła. W 2011 r. miałem honor opublikować obszerny wstęp do monumentalnej edycji stenogramów I Krajowego Zjazdu Solidarności (studium to jest zatytułowane *Zjazd Solidarności – fakty i konteksty w: I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”. Stenogramy*, t. 1: *I tura*, red. G. Majchrzak, J. M. Owsński, Warszawa 2011, s. 11–56). Kontynuując badania nad dorobkiem ideowym Zjazdu Solidarności z 1981 r. napisałem artykuł pt. *Uczestnicy I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” o Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Próba analizy semantycznej w: Solidarność od wewnątrz 1980–1981*, red. A. Friszke, K. Persak, P. Sowiński, Warszawa 2013, s. 202–219. Z tym wątkiem moich badań wiąże się też niedługi artykuł recenzyjny *Tertium non datur? (czyli o ograniczeniach analizy dyskursu)*, „Kwartalnik Historyczny” 2011, nr 4, s. 767–772, poświęcony książce Pawła Rojka o dwu Zjazdach odbytych w 1981 r. – Solidarności i Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Z moich studiów nad Solidarnością regionu Mazowsze na podstawie zebranych relacji świadków – pracowników Huty „Warszawa” i na bazie dokumentów archiwalnych i prasy poczęły się dwa artykuły poświęcone jawnej i podziemnej działalności związkowej w Hucie „Warszawa”: 1. *Dwa protesty. Strajki w Hucie „Warszawa” w sierpniu 1980 i w grudniu 1981 roku. Podobieństwa, różnice, znaki zapytania w: Strajki w Polsce w XX wieku*, red. R. Gryz, Warszawa 2011, s. 289–308, oraz 2. *Etos walki. Porównanie treści pism „Hutnicy '82” (Warszawa) i „Hutnik” (Kraków) w: Wbrew partii i cenzurze. Media podziemne w PRL. Studia i materiały*, red. P. Kardela, P. Warot, T. Wolsza, Warszawa 2012, s. 252–275. Oba te teksty zostały zaprezentowane najpierw na krajowych konferencjach naukowych. Są one kontynuacją mego artykułu o stosunkach między partią a Solidarnością w Hucie Warszawa, opublikowanego w 2010 r. w wydany przez IPN tomie pamiątkowym ku czci Prof. Tomasza Szaroty pt. *Niepiękny wiek XX* i tworzą z nim *sui generis* tryptyk. W efekcie tych badań opublikowałem także hasło encyklopedyczne *Huta Warszawa* w 3 tomie wydawanej przez IPN – KŚZpNP *Encyklopedii Solidarności. Opozycja w PRL 1976-1989*, Warszawa 2019, s. 188–189.

Przez kilka lat zajmowałem się działaczami radykalnymi w „Solidarności”. Zjawisko radykalizmu politycznego było też tematem moich studiów cząstkowych w ramach naukowego projektu badawczego *„Solidarność – geneza rewolucji, mobilizacja i demobilizacja ruchu. Solidarność, nowe podejścia do ruchu społecznego”* (0214/NPRH2/H11/81/2013),

realizowanego w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie w latach 2013–2017 pod kierunkiem dr. hab. Marcina Zaremby. Byłem jednym z kilkunastu jego uczestników. Projektowi towarzyszyło niezmiernie ciekawe historyczno-socjologiczno-politologiczne seminarium, które spotykało się regularnie na półotwartych roboczych posiedzeniach w Collegium Civitas i ISP PAN. Uczestniczyłem tam w spotkaniach z zaproszonymi gośćmi i toczonych dyskusjach.

W tym skoncentrowanym na radykalizmie kierunku moich zainteresowań powstały artykuły: 1. *Być przeciw. Międzyzakładowy Robotniczy Komitet „Solidarności” (1988-1990)*, w: *Warszawa niezłomna. Antysystemowe formy opozycji i oporu społecznego w stolicy (1980-1989)*, red. B. Noszczak, Warszawa 2013, s. 261–290 i 2. *Radykalizm czasu przełomu czyli spór o Okrągły Stół w latach 1988-1989*, „Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały” t. 14, 2016, s. 307–337 oraz 3. *Collective Identity of the Fighting Solidarity Members* (1,5 arkusza; złożony do druku w czasopiśmie zagranicznym).

W nurcie tym opublikowałem także recenzje naukowe, m.in. tomu *Opozycja i opór społeczny w Polsce po 1956 roku*, red. T. Kozłowski, J. Olszek, Warszawa 2011, „Dzieje Najnowsze” 2012, nr 4, s. 184–192.

Nurt II – historia Kościoła katolickiego w Polsce Ludowej.

Napisanie pracy doktorskiej nie zakończyło moich badań nad Kościołem katolickim w czasie komunizmu. Charakter regionalny ma moje studium o politycznym uwikłaniu tzw. księży-patriotów z Wielkopolski (*Środowisko „księży-patriotów” Wielkopolski i Kujaw w latach 1949–1957*, „Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały” t. 10, 2011, s. 155–180). Spraw tego samego regionu dotyczy moja recenzja naukowa zbioru dokumentów *Aparat bezpieczeństwa w walce z Kościołem katolickim w województwie pomorskim (bydgoskim) w latach 1945–1956*, wstęp A. Paczoska-Hauke; wybór i oprac. T. Chinciński i A. Paczoska-Hauke, Bydgoszcz–Gdańsk 2010. Recenzja ukazała się w „Dziejach Najnowszych” 2011, nr 3, s. 242–245.

Środowisko katolików świeckich stało się przedmiotem moich zainteresowań dzięki bliższemu zaznajomieniu się z postacią pisarza i polityka Jerzego Zawieyskiego. Poświęciłem mu oparty na archiwaliach artykuł pt. *Działać czy dawać świadectwo? Jerzy Zawieyski w Radzie Państwa PRL (1957–1968)* w: *Sensus catholicus. Katolicy świeccy w Polsce Ludowej. Postawy – aktywność – myśl. Studia i szkice*, red. R. Ptaszyński, T. Sikorski, Toruń 2014, s. 451–478. Cały ten tom jest plonem konferencji naukowej w Szczecinie, w której uczestniczyłem.

Ostatnio w tym nurcie opublikowałem artykuł, poświęcony katolickiej religijności mirakularnej na przykładzie „cudu przy Nowolipkach” (*Nowolipki AD 1959, czyli cud w komunistycznej Warszawie*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2017, nr 1(29), s. 25–49). To pierwszy poważny tekst na temat głośnego wydarzenia, jakim była mariofania na kopule wieży

kościół św. Augustyna w Warszawie.

Wspomnieć trzeba jeszcze moje recenzje: pracy Konrada Białeckiego, *Klub Inteligencji Katolickiej w Poznaniu w latach 1956-1991*, Poznań 2012 (opublikowana w: „Dzieje Najnowsze” 2013, nr 4, s. 178–181) i recenzję rozprawy o pewnych aspektach religijności ludowej prawosławnej autorstwa Ulrike Huhn, *Glaube und Eigensinn. Volksfrömmigkeit zwischen orthodoxer Kirche und sowjetischem Staat 1941 bis 1960* Wiesbaden 2014 („Kwartalnik Historyczny” 2015, nr 4, s. 930–936). Napisałem też recenzję książki Macieja Krzywosza, *Cuda w Polsce Ludowej. Studium przypadku prywatnego objawienia maryjnego w Zabłudowie*, Białystok 2016 („Kwartalnik Historyczny” 2017, nr 3, s. 639–645).

Nurt III – historia opozycji demokratycznej w Polsce Ludowej i innych krajach bloku wschodniego.

W trakcie pracy nad książką *Kurierzy wolnego słowa* napisałem kilka drobniejszych artykułów, które się w niej nie znalazły: Są to: Maciej Kozłowski i „*Biuletyn Niecenzurowany*”. *Nieznany rozdział z dziejów drugiego obiegu w Polsce (1969 r.)* w: *Nie tylko niezłomni i kolaboranci... Postawy dziennikarzy w kraju i na emigracji 1945-1989*, red. T. Wolsza i P. Wójtowicz, Warszawa 2014, s. 203–224; *Sprawa nie tylko „taterników”, „Wolność i Solidarność. Studia z dziejów opozycji wobec komunizmu i dyktatury”* 2014, nr 7, s. 46–54. Przygotowałem także małą edycję źródłową z komentarzem: *Paryska „Kultura” i Czechosłowacja u progu „normalizacji” (wokół listu Jerzego Giedroycia do Macieja Kozłowskiego z 31 marca 1969 r.)*, „Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały” t. 12, 2014, s. 97–106.

Udostępnienie nowych źródeł filmowych („reportaż” filmowy MSW z procesu sądowego) umożliwiło mi napisanie artykułu *Proces Macieja Kozłowskiego i innych (tzw. proces taterników). Przygotowania, przebieg, konsekwencje*, w: „*Kultura*” i jej odbiór w Polsce, red. I. Hofman, Toruń–Paryż 2017, s. 141–165 (tekst był prezentowany na konferencji naukowej na UMCS w Lublinie).

W nurcie poświęconym opozycji antykomunistycznej sytuują się niektóre moje recenzje naukowe, a w szczególności książek takich jak: Daniel Limberger, *Polen und der Prager Frühling 1968. Reaktionen in Gesellschaft, Partei und Kirche*, Frankfurt a. Main 2012 („Dzieje Najnowsze” 2012, nr 3, s. 206–214); Paweł Sowiński, *Zakazana książka. Uczestnicy drugiego obiegu 1977–1989*, Warszawa 2011 („Kwartalnik Historyczny” 2013, nr 1, s. 187–193) i tomu zbiorowego *Pražské jaro 1968. Občanská společnost – média – přenos politických a kulturních procesů*, red. T. Oldřich, M. Devatá, Praha 2011 („Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały” t. 11, 2012, s. 293–309).

Od 2010 r. współpracuję z redakcją półrocznika „*Acta Poloniae Historica*”, pisząc noty recenzyjne godnych polecenia zagranicznemu czytelnikowi książek z historii najnowszej (nawet

kilkanaście not na rok). Byłem także zaproszonym *ad hoc* redaktorem (issue's coeditor) numeru tego czasopisma, poświęconego krajom socjalistycznym, w tym Polsce (2014, t. 110). W tymże numerze, w dziale „Archive” zamieściłem sylwetkę naukową pierwszej polskiej peerelistki pt. *Krystyna Kersten* (s. 135–136).

Recenzowałem pracę Dariusza Gawina (*Wielki zwrot. Ewolucja lewicy i odrodzenie idei społeczeństwa obywatelskiego 1956–1976*, Kraków 2013, „Acta Poloniae Historica”, 2014, t. 110, s. 173–181). Alfreda A. Reischa, *Hot Books in the Cold War. The CIA-Funded Secret Western Book Distribution Program Behind the Iron Curtain*, Budapest–New York 2013 („Kwartalnik Historyczny” 2016, nr 1, s. 184–189) i godne uwagi polonicum Hansa-Christiana Dahlmanna, *Antisemitismus in Polen 1968. Interaktionen zwischen Partei und Gesellschaft*, Osnabrück 2013 („Acta Poloniae Historica” 2016, t. 114, s. 347–354).

Krytycznym spojrzeniem na książkę Jana Olszka *Rewolucja powielaczy. Niezależny ruch wydawniczy w Polsce 1976–1989*, Warszawa 2015 jest mój artykuł recenzyjny *Powielacz i bieg dziejów Polski* („Dzieje Najnowsze” 2016, nr 4, s. 179–185).

W roku 2018 recenzowałem syntezę dziejów Polski XX wieku autorstwa amerykańskiego badacza Briana Portera-Szücsa, *Poland in the Modern World. Beyond Martyrdom*, Chichester 2014 („Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały” t. 16, 2018, s. 317–320) oraz zbiór studiów *Socjologia historyczna. Wokół wyzwań teoretycznych i praktyki badawczej*, red. B. Cymbrowski, K. Frysztański, Opole 2015 („Kwartalnik Historyczny” 2018, nr 4, s. 933–937).

W marcu 2021 r. ukaże się moje obszerne posłowie do książki o Stefanie Kisielewskim *Rekacjonista. Autobiografia intelektualna*, wybór, oprac. M. Sopyło, Warszawa 2021 (posłowie na tytuł *Stefan Kisielewski, czyli przygody człowieka myślącego*).

W 2019 r. opublikowałem artykuł – efekt moich badań biograficznych na niwie polsko-czeskich związków kulturalnych i politycznych. Inauguruje on kolejny – oby dla mnie owocny – nurt moich badań, oby owocnych: *Jiří Lederer (1922–1983) – dziennikarz, dysydent, wygnaniec polityczny*, „Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały” t. 17, 2019, s. 263–296. W nurcie tych poszukiwań umieścić trzeba także moją recenzję biografii Mariana Szyjkowskiego autorstwa Romana Barona *Misja życia. Praski polonista Marian Szykowski (1883–1952) a idea polsko-czeskiego zbliżenia na polu kultury*, Warszawa – Praga 2019 (opublikowaną w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki” 2020, t. 65, s. 157–163).

Polsko-czeskie tematy będą stanowiły przedmiot moich dalszych dociekań, np. dnia 3 września 2020 r. wystąpiłem w ogólnopolskiej konferencji naukowej: pt. Pierwsza „Solidarność”. Geneza, organizacja, konteksty. Wygłosiłem tam referat pt. *Czeski dysydent I emigrant Jiří Lederer wobec Solidarności w latach 1980–1983*. Spodziewam się go wydrukować w postaci artykułu. Organizatorami konferencji były Instytut Pamięci Narodowej KŚZpNP – Oddział w Gdańsku i IPN KŚZpNP (Centrala).

W minionych latach nie uchylałem się od próśb redakcji czasopism naukowych o recenzje

artykułów. Wspomogłem w ten sposób kwartalnik „Dzieje Najnowsze”, półroczniki „Pamięć i Sprawiedliwość” i „Acta Poloniae Historica”, roczniki „Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały” i „Almanach Warszawy”. Napisałem także kilka recenzji wydawniczych dla Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Wydawnictwa RM, Wydawnictwa Trzecia Strona i wydawnictwa Instytutu Studiów Politycznych PAN w Warszawie.

Poczytuję sobie za wyraz zaufania kolegów z Biura Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej fakt, że poprosili mnie o recenzję merytoryczną 4. tomu *Encyklopedii Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, Warszawa 2020. Prośbę spełniłem.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Byłem jednym z kilkunastu uczestników projektu badawczego „Solidarność – geneza rewolucji, mobilizacja i demobilizacja ruchu. Solidarność, nowe podejścia do ruchu społecznego” (0214/NPRH2/H11/81/2013), realizowanego w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie w latach 2013–2017 pod kierunkiem dr. hab. Marcina Zaremby. Przy projekcie tym afiliowałem jeden z wyżej wymienionych artykułów (*Radykalizm czasu przełomu czyli spór o Okrągły Stół w latach 1988-1989*, „Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały” t. 14, 2016, s. 307–337).

W toku prac nad książką *Kurierzy wolnego słowa* nawiązałem kontakt z Instytutem Historii Czeskiej Akademii Nauk w Pradze. Po wydaniu książki nadal prowadziłem badania w Czechach i na Słowacji (zwłaszcza bywałem w Czechach) – w ramach wymiany między instytutami historii i między akademiami nauk.

Wziąłem udział w konferencji naukowej Polsko-Słowackiej Komisji Historycznej (12-15 listopada 2013 r. w Bratysławie), organizowanej przez partnera mego macierzystego Instytutu, czyli stronę słowacką – Historický ústav Slovenskej akademii vied. Konferencja nosiła tytuł „Dva štáty – jedna totalita / Dwa państwa – jeden totalitaryzm”, a mój referat: „Československo v politických plánoch Jerzyho Giedroica 1968–1969. Ľudia, myšlienky”.

Krótkie ale intensywne wyjazdy na kwerendy do Pragi i, rzadsze, do Bratysławy, pozwoliły mi na przygotowanie niektórych z wyżej wymienionych tekstów naukowych. W szczególności w ramach wspólnego projektu Polskiej Akademii Nauk i Czeskiej Akademii Nauk „Czech-Polish relations and historical consciousness in the 19th and 20th centuries”, realizowanego przez Instytut Historii PAN i Instytut Historyczny Czeskiej Akademii Nauk

(2017–2019), opublikowałem wyżej wspomniany artykuł *Jiří Lederer (1922–1983) – dziennikarz, dysydent, wygnaniec polityczny*, „Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały” t. 17, 2019, s. 263–296.

Projekt międzyakademijny „Czech-Polish relations and historical consciousness in the 19th and 20th centuries” jest kontynuowany, w latach 2020–2022 pełnię rolę jego koordynatora.

Na zaproszenie kolegów czeskich w 2019 r. zrecenzowałem dwa artykuły naukowe czeskie, zamieszczone w publikacjach USTR (Ústav pro studium totalitních režimů, Praga, Czechy). Stało się to w ramach międzynarodowej ewaluacji działalności naukowej USTR z okazji dziesięciolecia istnienia tej instytucji (research assessment of the Institute for the Study of Totalitarian Regimes).

Na końcu autoreferatu załączam dokumenty o współpracy z HU CAV w Pradze (Czechy):

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę

Osiągnięcia dydaktyczne

Dnia 19 lutego 2019 r. wygłosiłem przed słowacką publicznością w Bratysławie wykład na zaproszenie pt. „Pašovanie literatúry cez Tatry”. Spotkanie było organizowane przez Instytut Polski w Bratysławie i Ústav pamäti národa; [Pašovanie literatúry cez TatryDiskusný večer v Poľskom inštitúte | KULTÚRNO-LITERÁRNY TÝŽDENNÍK \(\[literarnytyzdennik.sk\]\(http://literarnytyzdennik.sk\)\)](#)).

Od 2002 r. współpracuję z Ośrodkiem Karta w różnych rolach (autor, juror w konkursach dla młodzieży z serii „Historia bliska”, współpracownik projektów edytorskich), w szczególności od lat jestem konsultantem naukowym kwartalnika historycznego „Karta”, co jest odzwierciedlone w stopce czasopisma. Czasopismo to, o ugruntowanej już pozycji, jest istotną pomocą dydaktyczną dla historyków – nauczycieli polskich szkół.

Osiągnięcia organizacyjne

Od stycznia 2012 r. do lutego 2020 r. byłem członkiem redakcji (sekretarzem redakcji) „Kwartalnika Historycznego”. W ramach niemal codziennej nie zawsze wdzięcznej pracy redagowałem teksty, kontaktowałem się z autorami polskimi i zagranicznymi, organizowałem proces wydawania tego najstarszego polskiego czasopisma historycznego (w tym jego wersji anglojęzycznej).

Od kilkunastu lat jestem członkiem zarządu Stowarzyszenia „Archiwum Solidarności”

www.archsol.pl, które od lat prowadzi działania na rzecz nauki (gromadzi dokumenty archiwalne na temat Solidarności, wydaje je w postaci książek lub publikacji cyfrowych).

Popularyzacja nauki

Ważnym nurtem mojego pisarstwa historycznego są recenzje, które zamieszczam w czasopismach popularnych, skierowanych do myślącej publiczności, ale niemieszczących się na listach list Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jak „Nowe Książki” czy „Midrasz”. Nie sposób wymienić tu wszystkich moich recenzji, które powstały po obronie doktoratu. Zwykle dotyczą one książek o historii XX wieku. Recenzowałem książki: Tony’ego Judta, *Historia niedokończona. Francuscy intelektualiści 1944-1956*, Warszawa 2012 (rec. pt. *Ani mandaryni, ani gryzpiórki*, „Nowe Książki” 2013, nr 7, s. 68–69; Anne Applebaum *Za żelazną kurtyną. Ujarzmienie Europy Wschodniej 1944–1956*, Warszawa 2013 (rec. pt. *Stalinizm dla średniozaawansowanych*, „Nowe Książki” 2014, nr 2, s. 26–28); tom źródeł Grypsy z *Konzentrationslager Auschwitz Józefa Cyrankiewicza i Stanisława Kłodzińskiego*, oprac. I. Paczyńska, Kraków 2013 (rec. pt. *214 listów z otchłani*, „Nowe Książki”, 2014, nr 8, s. 29–30); Grzegorza Macieja Samolińskiego, *Biskup negocjator Zygmunt Choromański (1892–1968). Biografia niepolityczna?*, Warszawa 2014 (rec. pt. *Portret hierarchy*, „Nowe Książki” 2015, nr 6, s. 25–26); Andrzeja Krawczyka, *Słowacja księdza prezydenta. Józef Tiso 1887-1947*, Kraków 2015 (rec. pt. *Pułapki politycznego katolicyzmu*, „Nowe Książki” 2017, nr 1, s. 86–87), Michała Przeperskiego, *Nieznośny ciężar braterstwa. Konflikty polsko-czeskie w XX wieku*, Kraków 2016 (rec. pt. *Pogranicze w ogniu*, „Nowe Książki” 2017, nr 2, s. 16–17). Martyny Rusiniak-Karwat, *Nowe życie na zgliszczach. „Bund” w Polsce w latach 1944–1949*, Warszawa 2017 (rec. pt. *Związek nasz bratni*, „Nowe Książki” 2018, nr 1, s. 83–84).

Pisywałem także recenzje w poświęconym sprawom żydowskiej kultury i historii „Midraszu”. Omówiłem krytycznie: polskie wydanie pracy Timothy’ego Snydera, *Skrwawione ziemie. Europa między Hitlerem a Stalinem*, Warszawa 2011 (rec. pt.: *Requiem dla 14 milionów*, „Midrasz” 2011, nr 5, s. 38–40); głośną pracę Marcina Zaremby *Wielka Trwoga. Polska 1944–1947. Ludowa reakcja na kryzys*, Warszawa 2011 (rec. pt. *Krajobraz po bitwie*, „Midrasz” 2012, nr 3, s. 68–71); Jolanty Żyndul, *Kłamstwo krwi. Legenda mordu rytualnego na ziemiach polskich w XIX i XX wieku*, Warszawa 2011 (rec. pt. *Czy Juliusz Słowacki wierzył w mord rytualny?*, „Midrasz” 2012, nr 1, s. 64–66); Bernarda Wassersteina, *W przededniu. Żydzi w Europie przed drugą wojną światową*, Warszawa 2012 (rec. pt. *Europejskie diaspory*, „Midrasz” 2012, nr 6, s. 60–62; wspomnienia bundowca Juliusa Margolina, *Podróż do krainy zeków*, Wołowiec 2013 (rec. pt. *Humanista w jądrze ciemności*, „Midrasz” 2014, nr 2, s. 69–71; rozprawę Piotra Osęki, *My, ludzie z Marca. Autoportret pokolenia ’68* Warszawa 2015 (rec. pt. *Pomarcowe narracje i impresje*, „Midrasz” 2015, nr 3, s. 64–65); zbiór esejów Yehudy Bauera *Przemysław Zagładę*, Warszawa 2016 (rec. pt. *Historia niezamknięta*, „Midrasz” 2016, nr 4, s.

56–58); rozprawę Agnieszki Gajewskiej *Zagłada i gwiazdy. Przeszłość w prozie Stanisława Lema*, Poznań 2016 (rec. pt. *Leopolita Lem, czyli literatura w świetle empirii*, „Midrasz” 2016, nr 6, s. 60–63).

Artykuł recenzyjny poświęciłem głośnym i dyskusyjnym pracom, jak *Dalej jest noc. Losy Żydów w wybranych powiatach okupowanej Polski*, t. 1-2, red. B. Engelking i J. Grabowski, Warszawa 2018 + J. Tokarska-Bakir, *Pod klątwą. Społeczny portret pogromu kieleckiego*, t. 1-2, Warszawa 2018 + J. Leociak, *Młyny boże. Zapiski o Kościele i zagładzie*. Wołowiec 2018 (recenzja moja nosi tytuł *Zrozumieć niewyobrażalne*, „Midrasz” 2018, nr 6, s. 61–65).

W 2016 r. nakładem wydawnictwa Ośrodka KARTA ukazał się zbiór *Přes hranici. Poláci – Češi ve 20. století na stránkách „Karty”*, red. K. Wittels, Varšava 2016. Jest to wybór materiałów z kwartalnika historycznego, dotyczący spraw polsko-czeskich. Zawiera moje trzy opublikowane w tym periodyku teksty (w charakterystycznej dla tego periodyku konwencji komentowanych materiałów źródłowych). Są to: *Dobří okupanti, Převážení tiskovin od Giedroyce i Před Chartou 77*. Trzeci z wymienionych tekstów ukazał się w 2013 r. w języku polskim w kwartalniku „Karta”, poświęconym czechosłowackiej Karcie ’77 (*Przed Kartą 77*, „Karta” nr 77, 2013, s. 36-57), pozostałe dwa były tam publikowane w latach wcześniejszych, przed uzyskaniem stopnia doktora. Istnieje także polska wersja zbioru *Přes hranici*.

W ostatnich latach wspomagałem Ośrodek KARTA w działalności edytorskiej. Dzięki dotacji NPRH Ośrodek publikuje źródła pamiętnikarskie i dzienniki (szeroko rozumiane dokumenty osobiste). Nie są to jednakże edycje krytyczne *sensu stricto*, często są to antologie źródeł powiązanych tematycznie z daną osobą znaczącą dla polskiej kultury. Współuczestniczyłem zatem w monumentalnej edycji diariusza Jerzego Zawieyskiego, którą opatrzyłem przypisami rzeczowymi i biogramami (t. 1: *Wybór z lat 1955–1959*, t. 2: *Wybór z lat 1960–1969*, przedmowa A. Friszke, Warszawa 2011–2012). Jako autor przypisów wspomogłem obszerną, trzytomową (ale nie pełną) edycję *Dzienników* pisarza Wiktora Woroszyńskiego (Warszawa 2017–2019, przedmowa A. Friszke). Warto odnotować, że edycja ta uzyskała w roku 2020 Nagrodę Historyczną „Polityki” w kategorii wydawnictwo źródłowe (*ex-aequo* nagrodę otrzymali A. Dębska, B. Kaliski, K. Rokicki i A. Friszke). Jestem autorem przypisów do edycji tekstów ze spuścizny archiwalnej socjolog i ważnego świadka historii – prof. Hanny Świdry Ziemby pt. *Uchwycić życie. Wspomnienia, dzienniki i listy 1930-1989*, oprac. D. Czapigo, Warszawa 2018.

Pewne osiągnięcia odnotować mogę na polu popularyzacji. Miałem współudział w opracowaniu broszurki źródłowej *Całopalny. Protest Ryszarda Siwca*, Warszawa 2013 (jestem jej jednym z dwojga współautorów; rzecz wydał Ośrodek KARTA). Do popularnonaukowego albumu pt. *Salon. Niezależni w „świątlicy” Anny Erdman i Tadeusza Walendowskiego 1976–79*, opr. K. Przyborska, M. Markowska, Warszawa 2016 opracowałem przypisy i biogramy. W 2019 r. dla Domu Spotkań z Historią w Warszawie opracowałem

popularnonaukową broszurkę *Przełom 1989*, red. M. Kapa-Cichocka, Warszawa 2019 (jestem autorem wstępu, kalendarium i posłowania, ss. 2–32 i 58–61).

Dla najstarszego polskiego czasopisma popularnonaukowego, poświęconego historii „Mówią Wieki” napisałem esej. Nosi on tytuł *Millenium kontra Tysiąclecie* (numer specjalny 1 pt. „Polskie święta narodowe”, „Mówią Wieki” 2017, s. 93–96).

W 2018 r. napisałem niedługi tekst *Drugi obieg wydawniczy w Polsce w latach 1976-1990* do albumu towarzyszącemu wystawie o stuleciu od odzyskania niepodległości przez Polskę (katalog – album ukazał się jako *Znaki wolności. O trwaniu polskiej tożsamości narodowej. Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum, 10 listopada 2018 – 31 marca 2019*, Warszawa 2018, red. I. Kossowska, T. Wolsza, mój tekst jest na s. 481–483).

Udzieliłem wywiadu portalowi miłośników historii Histmag:

<http://histmag.org/Sprawa-taternikow-kurierzy-wolnego-slowa-z-Paryza-do-PRL-10712>

Wypowiedziałem się także dla gazety codziennej na temat tzw. cudu na Nowolipkach w 1959 r. (wywiad pt. *Cud dla wiernych, koszmar dla komunistów*, „Rzeczpospolita” 7 października 2019, s. A 3).

Wystąpiłem jako ekspert w półgodzinnym filmie dokumentalnym pt. *Huta "Warszawa". Idziemy po wolność* (zdjęcia J. Brzozowski i in.), który został wyprodukowany przez Urząd Dzielnicy Bielany i Bielańską Fototekę w 2020 r. (<https://www.facebook.com/274134352643/videos/1259037377773872>)

Dnia 26 października 2020 r. wziąłem jako jedyny gość udział w radiowym programie historycznym *Rzeczypospolite* prowadzonym przez Antoniego Dudka, PR 2 Polskiego Radia, <https://www.polskieradio.pl/8/6479/Artykul/2608847,Wokol-sprawy-taternikow>

7. Inne informacje ważne z punktu widzenia kariery zawodowej

Jestem autorem kilku tłumaczeń drobniejszych tekstów naukowych. Na rzecz „Kwartalnika Historycznego” wykonałem tłumaczenie eseju Ludwiga Steindorffa *Przestrzenie postrzegania w trakcie zmiany. Rozważania o pojęciach Europa Wschodnia i Europa Środkowo-Wschodnia*, „Kwartalnik Historyczny” 2013, nr 4, s. 891–902 (z jęz. niemieckiego), eseju Philippa Thera, *Czechosłowacja jako państwo pohabsburskie. Rozważania o ciągłości dziejów przed i po 1918 roku* (z jęz. niemieckiego, „Kwartalnik Historyczny” 2018, nr 2, s. 529–537) i tłumaczenie recenzji Theodore’a R. Weeksa (to recenzja książki Barbary Stępniewskiej-Holzer, *Żydzi na Białorusi. Studium z dziejów strefy osiedlenia w pierwszej połowie XIX w.* Warszawa 2013, „Kwartalnik Historyczny” 2015, nr 1, s. 201–204, z jęz. angielskiego).

*

Mój debiut pisarski to recenzja edycji dokumentów Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” (na łamach miesięcznika „Nowe Książki” w 1999 r.), w roku 2000

natomiast opublikowałem artykuł o kolektywizacji rolnictwa w Polsce Ludowej (miesięcznik „Przegląd Powszechny”) – to określiło moje długoletnie zainteresowania badawcze.

Historia najnowsza, a zwłaszcza historia ruchów społecznych (związkowych, opozycyjnych) wymaga znajomości instrumentarium pojęciowego socjologii i politologii. Dlatego tuż po ukończeniu studiów magisterskich wstąpiłem do międzynarodowej Szkoły Nauk Społecznych przy Instytucie Filozofii i Socjologii PAN (SNS, tzw. Szkoły Stefana Amsterdamskiego, który był jej założycielem) w Warszawie. Ukończyłem ją w 2006 r. Część zajęć z uwagi na licznych studentów z Europy Środkowo-Wschodniej była tam prowadzona w jęz. angielskim. The Graduate School for Social Sciences (tak brzmi nazwa szkoły w jęz. angielskim) dała mi okazję udziału w seminariach prowadzonych przez tak wybitnych badaczy jak: literaturoznawca Michał Głowiński (seminarium o świadectwach literackich o Zagładzie), historyk Daniel Grinberg (teorie rewolucji), socjolog Joanna Kurczewska (teorie narodu i powstawanie narodów) oraz psycholog społeczny Janusz Reykowski (transformacja systemowa w Polsce). Dzięki studiom w SNS mam zrozumienie dla interdyscyplinarności, która w naukach humanistycznych jest rzeczą pożądaną i cenną, niemniej generalnie sędzę, że rzetelne trzymanie się zasad warsztatu jednej dyscypliny (w moim przypadku – historii) daje efekty nie mniej pozytywne niż erudycyjne i eklektyczne czerpanie z kilku pokrewnych dyscyplin. Przeszłość, sędzę, jest niepodzielna, nie da się jej bez strat poznawczych poszufladkować na dziedziny nauk humanistycznych.

Gdy przychodzi mi się określić zawodowo, to przypominają mi się słowa Robina G. Collingwooda o historyku kleju i nożyczek, co w jego ujęciu było lekko deprecjonujące. Klej i nożyczki to tu synonimy ograniczonej wyobraźni, przesadnej skrupulatności. Sędzę, że wyobraźni mi nie brak, ale nadmiar skrupulatności spowodował, że mój dorobek naukowy historyka nie jest wielki. Pewne tematy badawcze drążę, ale wysiłki me nie zaowocowały jeszcze publikacjami. Mimo tego ośmielam się prosić Radę Doskonałości Naukowej o ocenę wyżej opisanego dorobku.

Habilitant

Dr Bartosz Kaliski